

УДК 378.134 : 364.24

DOI 10.31494/2412-9208-2023-1-1-410-418

**PROVISION OF BARRIER-FREE ACCESS
TO HEALTH-SAVING EDUCATIONAL ENVIRONMENT**

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗБАР'ЄРНОГО ДОСТУПУ
ДО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА**

Svitlana KHATUNTSEVA,
Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor

katuncevasm@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-9123-6366>

Iryna GLAZKOVA,
Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor

iy_glazkova@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-5280-5471>

*Berdiansk State Pedagogical
University,
✉ 4, Schmidt st., Berdiansk,
Zaporizhzhia region, 71100, Ukraine*

*Бердянський державний
педагогічний університет,
✉ вул. Шмідта, 4, м. Бердянськ,
Запорізька обл., 71100, Україна*

Inna LIAKHOVA,
Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor

Lyahova_I.N@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-6882-7299>

*Kyiv Borys Grinchenko University,
✉ 18/2, Bulvarno-Kudryavska str.,
Kyiv, 04053, Ukraine*

*Київський університет імені Бориса
Грінченка,
✉ вул. Бульварно-Кудрявська,
18/2, м. Київ, 04053, Україна*

Original manuscript received: February 16, 2023

Revised manuscript accepted: March 13, 2023

ABSTRACT

The article discloses the main results of the research on current issues of ensuring barrier-free access of participants in the educational process to a health-preserving educational environment, taking into account modern migration processes.

It is noted that at the legislative level attention is focused on the fact that it is necessary to find ways to improve the process of preserving, strengthening and forming health. It was emphasized that one of these ways is to ensure barrier-free access of participants in the educational process to a health-preserving educational environment.

It was established that the formation of a health-preserving educational environment is influenced by groups of factors: firstly, socio-political, psychological-pedagogical, cultural, organizational, managerial; secondly, medical, hygienic, valeological, rehabilitation; thirdly, natural and anthropogenic.

It has been proven that the process of creating a health-preserving educational environment is based on the principles of strengthening, multiplying and restoring the health of participants in the educational process, which involves a set of measures aimed at restructuring the traditional education system and forming a culture of health among student youth.

It was noted that the creation of a health-preserving environment involves, on the one hand, the implementation of diagnostic and preventive, health-improving, rehabilitation, and corrective measures, and on the other hand, it requires specialists to develop and implement special methods and modern health-improving educational technologies in the educational process, which would ensure free access of participants in the educational process to a health-preserving educational environment.

It is indicated that one of the mechanisms of providing barrier-free access to the participants of the educational process to a health-preserving environment is the creation of an educational hub «Barrier-free access to a health-preserving educational environment» using modern information technologies. The priority areas of work of the educational hub are the expansion of ideas about a barrier-free environment, barrier-free policy in the world, advanced practices of inclusiveness.

Some principles of ensuring the work of the educational hub are outlined: partnership, cooperation and activity. It was emphasized that an important factor in the development and implementation of the state policy to ensure unhindered access of the population to various spheres of life is the barrier-free access of Ukrainians – forced migrants to a health-preserving educational environment.

Key words: *health, health-preserving educational environment, migrants, barrier, barrier-free access, students, educational hub.*

Вступ. Соціально-політичні виклики, з якими стикнулося сучасне суспільство, активізували науковий пошук нових підходів щодо забезпечення безбар'єрного доступу учасників освітнього процесу до здоров'язберезувального освітнього середовища з урахуванням міграційних процесів. Найбільша цінність людини – здоров'я, оскільки є базовою потребою, а також умовою успішної самореалізації у професійній та соціокультурній сферах.

Проблему бар'єрів у сучасній педагогічній науці висвітлено з позицій формування в майбутніх фахівців компетентності запобігання і подолання педагогічних бар'єрів у процесі професійної підготовки (І. Глазкова), вивчено проблеми бар'єрів самопізнання в процесі формування в майбутніх фахівців готовності до самовдосконалення (І. Глазкова, С. Хатунцева). Проблема створення здоров'язберезувального освітнього середовища привертає увагу багатьох дослідників: О. Кабацької, С. Страшка, Н. Ткачової (вивчення системи формування здоров'язберезувального освітнього середовища); Ю. Бойчука (створення здоров'язберезувального освітнього середовища як проблема сучасної освіти), С. Кари, І. Ляхової (моніторинг фізичного здоров'я учасників освітнього процесу); О. Антонової (освітнє середовище закладу вищої освіти як чинник розвитку обдарованості здобувачів вищої освіти); О. Кабацької, І. Поколюдної, О. Школи (особливості формування навичок самоконтролю здоров'я студентів); О. Ковальової (виявлення здоров'язберезувальної спрямованості професійної підготовки студентів різних університетів на основі вивчення та порівняння їх навчальних планів); Н. Карапузової, Є. Починок, В. Помогайбо (питання педагогічної ергономіки);

О. Кабацької, Ю. Лук'янової, К. Полінцової, Ю. Старосельської (підходи до формування здоров'язбережувального освітнього середовища в закладах освіти) та інших.

Учені наголошують, що збереження здоров'я учасників освітнього процесу є його важливою умовою, що вимагає створення здоров'язбережувального освітнього середовища та подолання бар'єрів в освіті або їх запобігання [2; 3; 6].

Аналіз опрацьованих джерел доводить необхідність їх наукової інтерпретації щодо забезпечення безбар'єрного доступу українців – вимушених мігрантів як учасників освітнього процесу до здоров'язбережувального освітнього середовища.

Метою цієї роботи є висвітлення питань забезпечення безбар'єрного доступу учасників освітнього процесу до здоров'язбережувального освітнього середовища.

Методи та методики дослідження. Для вирішення поставлених завдань, досягнення мети використано комплекс сучасних загальнонаукових методів дослідження, адекватних природі феномену, який вивчається: теоретичних, емпіричних.

Результати та дискусії. На законодавчому рівні акцентовано увагу на тому, що необхідним є пошук шляхів удосконалення процесу збереження, зміцнення й формування здоров'я. Одним з таких – забезпечення безбар'єрного доступу учасників освітнього процесу до здоров'язбережувального освітнього середовища. Це відображено в Законі України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про державні соціальні стандарти та державні гарантії», «Про соціальні послуги». Також пріоритетною є політика соціальної захищеності інвалідів. Це відображено в законах «Про реабілітацію інвалідів в Україні», Указі Президента України від 13 грудня 2016 року № 553 «Про заходи, спрямовані на забезпечення додержання прав осіб з інвалідністю», Постанові Кабінету Міністрів України: від 08.12.2006 № 1686 «Про затвердження Державної типової програми реабілітації інвалідів», від 31.01.2007 № 80 «Про затвердження Порядку надання окремим категоріям осіб послуг із комплексної реабілітації (габілітації)», від 23.05.2007 № 757 «Про затвердження Положення про індивідуальну програму реабілітації інваліда»; наказів МОН України від 02.12.2005 р. № 691 «Про створення умов щодо забезпечення права на освіту осіб з інвалідністю», від 13.03.2008 № 170 «Про координування діяльності структурних підрозділів щодо створення сприятливих умов для життєдіяльності осіб з обмеженими фізичними можливостями», від 01.10.10 року № 912 «Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання та інших нормативно-правових документів. У 2009 році була затверджена Державна програма «Безбар'єрна Україна», на підставі якої прийняті обласні програми щодо створення доступного середовища та забезпечення транспортної доступності. На пріоритетності здоров'язбереження в освіті також наголошено в Концепції Загальнодержавної програми «Здоров'я 2020: український вимір» (2011); Національній стратегії розвитку освіти в Україні на

період до 2021 року (2013), Національній доповіді про стан і перспективи розвитку освіти в Україні (2016) та інших документах.

Актуальні питання безбар'єрного доступу до здоров'язбережувального освітнього середовища широко обговорюються в сучасному суспільстві. На офіційному порталі Уряду оприлюднено розпорядження КМУ № 366-р «Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року» (від 14 квітня 2021 р.) на виконання відповідного указу Президента України [1]. Метою стратегії, як зауважується в документі, є створення безперешкодного середовища для всіх груп населення, забезпечення рівних можливостей кожній людині реалізовувати свої права, отримувати послуги на рівні з іншими шляхом інтегрування фізичної, інформаційної, цифрової, соціальної та громадянської, економічної та освітньої безбар'єрності до всіх сфер державної політики [1]. Отже, окреслено шляхи для подолання бар'єрів або запобігання їх виникнення в освітньому здоров'язбережувальному середовищі, забезпечення формування відповідального ставлення до здоров'я як найвищої індивідуальної і суспільної цінності.

Аналіз нормативно-правових документів Всесвітньої організації охорони здоров'я, Ради Європи, Європейського Союзу, ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ свідчить про те, що питання політики забезпечення доступу до здоров'язбережувального освітнього середовища є пріоритетним у світовій практиці. Так, положення про необхідність забезпечення здоров'язбереження сформульовано в таких міжнародних документах: Всесвітня Декларація з охорони здоров'я «Здоров'я для всіх у XXI столітті» (1998), Всесвітня доповідь про знання для кращого здоров'я (2004), матеріали Шостої Глобальної конференції зі зміцнення здоров'я (Бангкокська Хартія, 2005) та матеріали сесії Асамблеї ВООЗ «Сприяння зміцненню здоров'я у глобалізованому світі» (2007), Нова європейська політика «Здоров'я–2020» (2011) тощо.

Необхідно звернути увагу на те, що здоров'язбережувальне середовище характеризують як цілісну систему, яка містить певні оздоровчі практики, що включають: дотримання раціонального режиму дня, циклу сну та неспання; урахування особливостей поведінки за конкретних умов; раціональне, збалансоване та оздоровче харчування; фізичну активність відповідно до умов праці чи навчання; заняття фізичними вправами, лікувальною фізичною культурою, дихальною гімнастикою, спортом; оздоровчий, лікувальний, реабілітаційний масаж і самомасаж; реабілітаційний менеджмент; технології оздоровчо-рекреаційної активності, ароматерапію, фітотерапію, ерготерапію; загартування організму, психологічне розвантаження, вправи з релаксації тощо. На формування здоров'язбережувального освітнього середовища впливають групи чинників: по-перше, психолого-педагогічні, соціально-політичні, культурні, організаційні, управлінські; по-друге, медичні, гігієнічні, валеологічні, реабілітаційні; по-третє, природні та антропогенні. Тому, процес створення здоров'язбережувального освітнього середовища базується на принципах зміцнення, примноження та

відновлення здоров'я учасників освітнього процесу, що передбачає комплекс заходів, спрямованих на перебудову традиційної системи освіти та формування культури здоров'я студентської молоді.

Вважаємо, що промотором формування культури здоров'я студентської молоді є ціннісне ставлення до власного здоров'я, оскільки, по-перше, виконує роль стартового майданчика для початку виконання здоров'язбережувальної діяльності, забезпечує контроль її виконання; по-друге, розширює потенційні можливості здобувача вищої освіти, сприяє усвідомленню цінності здоров'я та його ролі у професійній самореалізації, формуванні активної позиції щодо здорового способу життя, розвитку здоров'язбережувальної компетентності [2].

Отже, створення здоров'язбережувального середовища передбачає, з одного боку, реалізацію діагностично-профілактичних, оздоровчих, реабілітаційних, коригувальних, організаційних заходів, з іншого – вимагає від фахівців розроблення й упровадження в освітній процес спеціальних методик та сучасних оздоровчих освітніх технологій, які б сприяли безбар'єрному доступу учасників до здоров'язбережувального освітнього середовища.

Для вирішення окресленої проблеми, на нашу думку, необхідно з'ясувати сутність поняття «бар'єр». Проаналізувавши наукові доробки вчених, треба зауважити, що дослідники трактують «бар'єр» як утруднення, перепони, що виникають у процесі вирішення певних завдань і перешкоджають реалізації особистих потреб; як особливості того, хто навчається, що перешкоджають формуванню продуктивних пізнавальних моделей, якщо ігнорувати особливі потреби особистості; як складне суб'єктивне явище, що супроводжується негативними емоціями, котрі обмежують можливості індивіда [2; 4; 5]. Отже, наявність бар'єрів в учасників освітнього процесу, зокрема доступу до здоров'язбережувального освітнього середовища, знижує ефективність функціонування інклюзивної моделі їх інтеграції у мультикультурний простір.

Аналіз опитування серед українців – вимушених мігрантів, засвідчив, що більшість учасників освітнього процесу мають бар'єри доступу до фізкультурно-оздоровчих закладів, реабілітаційних центрів, медичного обслуговування, не знають, де і як отримати психологічну допомогу; відчують потребу в психолого-педагогічному супроводі; потребують психосоціальної підтримки та конкретних рекомендацій щодо подолання бар'єрів або їх запобігання. Тому є необхідним забезпечення учасникам освітнього процесу безбар'єрного доступу до здоров'язбережувального освітнього середовища, один з його механізмів – створення освітнього хабу «Безбар'єрний доступ до здоров'язбережувального освітнього середовища» з використанням сучасних інформаційних технологій. Пріоритетними напрямками роботи освітнього хабу (як відкритої системи) є розширення уявлень про безбар'єрне середовище, політику безбар'єрності в світі, передові практики інклюзивності. Під час освітніх івентів слухачі ознайомляться з двома модулями. Модуль № 1 «Забезпечення безбар'єрного доступу українцям – вимушеним мігрантам до

здоров'язбережувального середовища» містить такі теми: здоров'язбережувальне середовище як соціальний феномен; формування культури здоров'я студентської молоді як умова безбар'єрного доступу до здоров'язбережувального середовища; проблема безбар'єрного доступу українцям – вимушеним мігрантам до здоров'язбережувального середовища; проблема готовності українців – вимушених мігрантів до подолання бар'єрів на шляху до доступу до здоров'язбережувального освітнього середовища (на прикладі досвіду ЄС); шляхи забезпечення безбар'єрного доступу українцям – вимушеним мігрантам до здоров'язбережувального середовища; особливості формування навичок самоконтролю здоров'я; динаміка зміни підходів забезпечення безбар'єрного доступу українцям – вимушеним мігрантам до здоров'язбережувального середовища; індивідуалізація забезпечення безбар'єрного доступу учасників освітнього процесу до здоров'язбережувального середовища.

Модуль № 2 «Інклюзивність вищої освіти: кращі практики, досвід, перспективи» містить такі теми: інклюзивна освіта у вищій школі: виклики та перспективи; супровід студентської молоді з особливими потребами; визначення освітніх труднощів студентів з особливими потребами, рівня їх підтримки в освітньому процесі; формальна та неформальна освіта студентів з інвалідністю як важлива умова їх конкурентоспроможності; бар'єри самоосвіти та самовиховання студентів з особливими потребами в контексті здоров'язбереження; формування готовності до самовдосконалення студентів з особливими потребами в процесі професійної підготовки; індивідуалізація навчання студентів з особливими потребами та / або інвалідністю.

Окреслимо деякі принципи забезпечення роботи освітнього хабу.

Принцип партнерства передбачає проектування здоров'язбережувального освітнього середовища; базується на діяльності, що є необхідною для забезпечення належного планування, реалізації та подальшої імплементації інклюзивної моделі інтеграції українців – вимушених мігрантів у мультикультурний простір, включаючи плавну та ефективну співпрацю між партнерами освітнього хабу «Безбар'єрний доступ до здоров'язбережувального освітнього середовища»; підготовки фахівців до трансформації системи освіти України. На цьому етапі діяльність включає організаційні завдання, визначення вектору проєкту, який полягає в сприянні розвитку інклюзії як європейської стратегії інтеграції українців – вимушених мігрантів до мультикультурного середовища; віртуальні зустрічі між партнерами з обговоренням бар'єрів, утруднень, підготовки плану заходів, комунікаційних матеріалів про безбар'єрний доступ до здоров'язбережувального середовища.

Принцип співробітництва полягає в спільній праці із запровадження, включає робочі зустрічі (zoom-конференції, Google Meet тощо) учасників проєкту для обміну досвідом та обговорення шляхів досягнення результатів, застосуванні корисних та інноваційних інструментів у процесі викладання. Такий формат забезпечить доступ до високоякісного міжкультурного спілкування учасників проєкту.

Принцип діяльності передбачає обмін досвідом та просування результатів роботи: організація івентів, презентацій, перформансів, сесій та інших заходів, спрямованих на обмін, пояснення та популяризацію результатів проекту, які сприяють виявленню в українців – вимушених мігрантів бар'єрів доступу до здоров'язбережувального середовища та їх подоланню, міжкультурному діалогу, розвитку навичок здоров'язбереження, формуванню ціннісного ставлення до власного здоров'я. Така робота сприяє професійному розвитку фахівців з питань здоров'язбережувальної компетентності, ефективного планування освітнього процесу, впровадження новітніх технологій у навчання з метою формування культури здоров'я студентської молоді. Таким чином, успішна робота освітнього хабу «Безбар'єрний доступ до здоров'язбережувального середовища» базується на принципах партнерства, співробітництва та діяльності.

Висновки. Отже, створення здоров'язбережувального середовища забезпечить комплексний супровід відповідно до нозологічних показань учасників освітнього процесу (педагогічного, валеологічного, корекційно-реабілітаційного, андрагогічного, організаційного), навчання за індивідуальними навчальними планами, що сприятиме безбар'єрному доступу українцям – вимушеним мігрантам до освіти.

Таким чином, важливим чинником розвитку та імплементації державної політики щодо забезпечення безперешкодного доступу населення до різних сфер життєдіяльності є безбар'єрний доступ українцям – вимушеним мігрантам до здоров'язбережувального освітнього середовища. Одним з механізмів забезпечення безбар'єрного доступу учасникам освітнього процесу до здоров'язбережувального середовища є створення освітнього хабу «Безбар'єрний доступ до здоров'язбережувального освітнього середовища». Такий підхід має значні потенційні можливості для забезпечення оволодіння населенням знаннями й уміннями збереження і зміцнення власного здоров'я, розвитку мотивації щодо дотримання здорового способу життя та режиму високої фізичної активності, сприяє формуванню культури здоров'я студентської молоді.

Література

1. Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року. *Офіційний вісник України*. 2021 р., № 36, стор. 61, стаття 2154, код акта 104656/2021 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 30.01.23).
2. Khatuntseva S., Glazkova I., Khatuntseva O. Issue of barriers of self-knowledge in the process of formation of future specialists' readiness for self-improvement. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр.* Вип. 2. Бердянськ : БДПУ, 2022. С. 455–463.
3. Khatuntseva S., Kabus N., Portyan M., Zhernovnykova O., Kara S. & Knysh S. The Method of Forming the Health-Saving Competence of Pedagogical Universities' Students. *Revista Romane a scapentru Educatie Multidimensionala*, 12 (1), (2020), 185–197. URL : <https://publons.com/publon/32455010/> (дата звернення: 30.01.23)
4. Glazkova I., Khatuntseva S., Vaseiko Y., Shymanovych I. & Yaroshchuk L. Future teachers' training to application of cognitive barrier s in professional activities

during the Covid-19 pandemic. *Amazonia Investiga*, 1 (50), (2022), 66–78. URL : <https://doi.org/10.34069/AI/2022.50.02.7> (дата звернення: 30.01.23)

5. Glazkova I., Khatuntseva S., Yaroshchuk L. Professional Pedagogical Culture: Historical Culturological Aspect. *Revista Române ascăpentru Educație Multidimensională*, 2020, 12 (3), 144–162. URL : <https://publons.com/publon/36911847/> (дата звернення: 30.01.23).

6. Nalyvaiko O., Prokopenko A., Kabus H., Khatuntseva S., Zhukova O., & Nalyvaiko H. Project-digital activity as a means of forming digital competence of humanities specialties' students. *Information Technologies and Learning, Tools*, 2022, 87(1), 218–235. <https://doi.org/10.33407/itlt.v87i1.4748>.

References

1. *Natsionalna stratehiia iz stvorennia bezbariernoho prostoru v Ukraini na period do 2030 roku* (2021). [National strategy for creating a barrier-free space in Ukraine for the period up to 2030]. Ofitsiinyi visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine, № 36, stor. 61, stattia 2154, kod akta 104656/2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

2. Khatuntseva, S., Glazkova, I., Khatuntseva, O. (2022). *Issue of barriers of self-knowledge in the process of formation of future specialists' readiness for self-improvement*. Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Seria: Pedahohichni nauky – Scientific notes of Berdyan State Pedagogical University. Series: Pedagogical sciences: zb. nauk. pr. Vyp. 2. Berdiansk : BDPU, 455–463. [in Ukrainian].

3. Khatuntseva, S., Kabus, N., Portyan, M., Zhernovnykova, O., Kara, S., & Knysh, S. (2020). *The Method of Forming the Health-Saving Competence of Pedagogical Universities' Students*. *Revista Romane ascapentru Educatie Multidimensionala*, 12 (1), 185–197. URL: <https://publons.com/publon/32455010/> [in English].

4. Glazkova, I., Khatuntseva, S., Vaseiko, Y., Shymanovych, I., & Yaroshchuk, L. (2022). *Future teachers' training to application of cognitive barrier s in professional activities during the Covid-19 pandemic*. *Amazonia Investiga*, 1 (50), 66–78. URL : <https://doi.org/10.34069/AI/2022.50.02.7> [in English].

5. Glazkova, I., Khatuntseva, S., Yaroshchuk, L. (2020). *Professional Pedagogical Culture: Historical Culturological Aspect*. *Revista Române ascăpentru Educație Multidimensională*, 12 (3), 144–162. URL : <https://publons.com/publon/36911847/> [in English].

6. Nalyvaiko, O., Prokopenko, A., Kabus, H., Khatuntseva, S., Zhukova, O., & Nalyvaiko, H. (2022). *Project-digital activity as a means of forming digital competence of humanities specialties' students*. *Information Technologies and Learning, Tools*, 87 (1), 218–235. <https://doi.org/10.33407/itlt.v87i1.4748> [in English].

АНОТАЦІЯ

У статті розкрито основні результати дослідження актуальних питань забезпечення безбар'єрного доступу учасників освітнього процесу до здоров'язбережувального освітнього середовища з урахуванням сучасних міграційних процесів.

Зауважено: на законодавчому рівні акцентовано увагу на тому, що необхідним є пошук шляхів удосконалення процесу збереження й формування здоров'я. Наголошено, що одним з таких шляхів є забезпечення безбар'єрного доступу учасників освітнього процесу до здоров'язбережувального освітнього середовища.

Встановлено, що на формування здоров'язбережувального освітнього середовища впливають групи чинників: по-перше, соціально-політичні,

психолого-педагогічні, культурні, організаційні, управлінські; по-друге, медичні, гігієнічні, валеологічні, реабілітаційні; по-третє, природні та антропогенні.

Доведено, що процес створення здоров'язбережувального освітнього середовища базується на принципах зміцнення, примноження та відновлення здоров'я учасників освітнього процесу, що передбачає комплекс заходів, спрямованих на перебудову традиційної системи освіти та формування культури здоров'я студентської молоді.

Зауважено, що створення здоров'язбережувального середовища передбачає з одного боку – реалізацію діагностично-профілактичних, оздоровчих, реабілітаційних, коригувальних заходів, з іншого – вимагає від фахівців розроблення й упровадження в освітній процес спеціальних методик та сучасних оздоровчих освітніх технологій, які б забезпечили безбар'єрний доступ учасників освітнього процесу до здоров'язбережувального освітнього середовища.

Вказано, що одним з механізмів забезпечення безбар'єрного доступу учасникам освітнього процесу до здоров'язбережувального середовища є створення освітнього хабу «Безбар'єрний доступ до здоров'язбережувального освітнього середовища», з використанням сучасних інформаційних технологій. Пріоритетними напрямками роботи освітнього хабу є розширення уявлень про безбар'єрне середовище, політику безбар'єрності в світі, передові практики інклюзивності.

Окреслено деякі принципи забезпечення роботи освітнього хабу: партнерства, співробітництва та діяльності.

Наголошено, що важливим чинником розвитку та імплементації державної політики щодо забезпечення безперешкодного доступу населення до різних сфер життєдіяльності, є безбар'єрний доступ українцям – вимушеним мігрантам до здоров'язбережувального освітнього середовища.

Ключові слова: здоров'я, здоров'язбережувальне освітнє середовище, мігранти, бар'єр, безбар'єрний доступ, студенти, освітній хаб.